

**MUNI
PED**

11. seminář

Charakteristika právnických povolání

JUDr. Radovan Malachta
jarní semestr 2022

Právník

- ten, kdo absolvuje vysokoškolské právnické vzdělání – v ČR pouze pětiletý jednooborový magisterský studijní program (obor právo a právní věda)
  - titul Mgr.
  - v ČR: Brno, Praha, Olomouc, Plzeň
-
- řada bakalářských studijních programů
  - nejsou právníci
  - vyšší justiční úředník – může vykonávat úkony u soudu či státního zastupitelství – viz dále

Právník

- titul JUDr. (z latiny - *juris utriusque doctor*) – není podmínkou pro výkon povolání právníka

Právnícká a jiná povolání

- soudce
- vyšší soudní úředník
- justiční kandidát vs. asistent soudce
- státní zástupce
- advokát
- notář
- exekutor
- podnikový právník
- právník ve veřejné správě (na úřadech, ...)
- nemusí být právník, ale běžně se s právem spojuje – rozhodce, insolvenční správce, mediátor
- .....

Právnícká povolání

- zpravidla je potřeba splnit podmínky předepsané zákonem pro výkon určitých právníckých profesí – soudce, státní zástupce, advokát, notář, exekutor
- někteří se na výkon funkce připravují – tzv. koncipienti (advokátní, notářský, exekutorský), či kandidáti (mají již profesní zkoušky), obdobně u soudů a státního zastupitelství (asistenti, resp. justiční kandidáti)
- některá právnícká povolání nevyžadují zvláštní podmínky a lze je dělat „rovnou po škole“ – právníci ve veřejné správě, podnikoví právníci

MUNI
PED

Soudce

Soudce – podmínky pro výkon funkce

- zákon o sodech, soudcích, přisedících a státní správě soudů
- kdo může být soudce v ČR?
  - státní občan ČR
  - plně svéprávný a bezúhonný
  - jeho zkušenosti a morální vlastnosti dávají záruku, že bude svou funkci řádně zastávat
  - v den ustanovení dosáhl věku nejméně 30 let
  - souhlasí se svým ustanovením za soudce nebo přisedícího a s přidělením k určitému soudu
  - vysokoškolské vzdělání získané řádným ukončením studia v magisterském studijním programu v oblasti práva na vysoké škole v České republice
  - složení odborné justiční zkoušky (či ekvivalent)
  - úspěšné absolvování výběrového řízení na funkci soudce

Soudce – ústavní rámec

- jmenuje prezident republiky bez časového omezení (čl. 93 Ústavy)
- funkce se ujímá složením slibu (čl. 93 Ústavy)
- Ústava stanoví další obecný rámec pro výkon a činnost soudce
  - podmínky pro výkon soudce (čl. 93 odst. 2)
  - soudce **nelze proti jeho vůli odvolat** nebo přeložit k jinému soudu (výjimky – kárná odpovědnost); (čl. 82)
  - **neslučitelnost funkcí** (čl. 82) – výjimky – správa vlastního majetku, činnost vědecká, pedagogická, literární, publicistická, umělecká, aktivního sportovce a činnost v poradních orgánech ministerstva, vlády a v orgánech komor Parlamentu (§ 85 zákona o soudcích)
  - soudce je při rozhodování vázán zákonem a mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu (čl. 95) – **rozhoduje podle práva!**

Soudce – zánik funkce

- docela „jistota“
  - věk – uplynutím kalendářního roku, ve kterém soudce dosáhl 70 let
  - nezpůsobilost (např. dlouhodobý nepříznivý zdravotní stav)
  - odsouzení pro úmyslný TČ či nedbalostní TČ s odsouzením k TOS
  - odvolán z funkce na základě kárného provinění
  - omezení ve správnosti, pozbytí státního občanství ČR
  - smrt/prohlášení za mrtvého
  - může se sám vzdát
- soudce Ústavního soudu – časově omezeno na 10 let, opakovaně

Nezávislost soudců

- rozhoduje jen na základě zákona a mezinárodních smluv, které jsou součástí českého právního řádu
  - rozhodnutí soudu přezkoumává soud
  - nestrannost
    - k tomu má sloužit i výše platu a také neslučitelnost funkcí
  - realita?
- zachování důstojnosti soudcovské funkce i mimo „pracovní dobu“
- doplnění: mlčenlivost, a to i po zániku funkce soudce (výjimky)

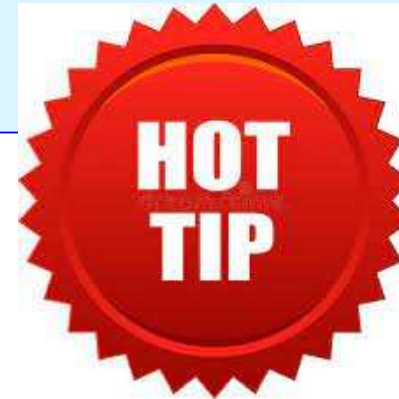
Soudce – plat

- pro rok 2022 je základ 100872 Kč
  - mělo být 106 986 Kč, ale došlo ke zmrazení
  - snahy soudců o vyšší plat (nezmrazení) přerušila ukrajinsko-ruská válka
- odvíjí se od pozice, soudu a délky praxe
  - soudce okresního soudu do 5 let započtené doby – 88 800 Kč
  - soudce okresního soudu s 6 lety započtené doby – 101 900 Kč
  - soudce okresního soudu s 30 lety započtené doby – 152 400 Kč
  - soudce krajského soudu do 5 let započtené doby – 96 900 Kč
  - soudce krajského soudu s 30 lety započtené doby – 168 500 Kč
  - soudce Nejvyššího soudu – 185 700 Kč
  - předseda Nejvyššího soudu – 252 200 Kč

Soudce – doplnění

- u státnic využijte vše, co již znáte
  - soudci civilních soudů, trestních soudů, správních soudů, Ústavního soudu
  - jak rozhodují (rozsudek, usnesení)
  - kdo to je samosoudce, co to je senát
  - atd.

Asistent soudce vs. justiční kandidát

- justiční kandidát = do r. 2021 justiční čekatel
  - probíhají výběrová řízení (vyhlašuje předseda krajského soudu se souhlasem ministerstva)
    - písemná, ústní zkouška a psychologické vyšetření
  - velmi málo míst
  - „větší jistota“, že se stane soudcem
  - stejné podmínky jako pro soudce s výjimkou věku
- asistent soudce
  - asistuje soudci – dělá rešerše, právní analýzu, připravuje jednání atd.
  - výběrové řízení si dělá každý soud sám
  - poměrně častá volná pracovní pozice
  - „menší jistota“, že se stane soudcem
  - plat jako vyšší justiční úředník

Vyšší justiční úředník

- souhrnné označení pro vyššího úředníka u soudu a státního zastupitelství
- zákon o vyšších **soudních** úřednících a vyšších úřednících **státního zastupitelství**
  - zákon svěřuje úkony, které může provádět („namísto“ soudce)
  - nemůže ale vést jednání ve věci samé a nemůže rozhodovat formou rozsudku
  - například vydání platebního rozkazu
- kdo jím může být?
  - občan ČR
  - bezúhonnost
  - úspěšné ukončení studia vyššího soudního úředníka (vyššího úředníka státního zastupitelství) – poslední podmínku lze nahradit bakalářským studiem na právnické fakultě (specializované obory) nebo samozřejmě pětiletým Mgr. studiem
- plat – dle tabulky – 12. třída
  - bez praxe 24 770 Kč, s 32 lety praxe 36 470 Kč

Ústavní soudce – rozdíly

- minimální věk 40 let + 10 let praxe v právnícké profesi (ne nutně soudce)
- jmenuje prezident republiky se souhlasem Senátu
- jmenování na 10 let, opakování možné

**MUNI
PED**

Státní zástupce

Státní zástupce

- zákon o státním zastupitelství
- kdo může být státní zástupce v ČR?
  - státní občan ČR
  - svéprávný a bezúhonný
  - 25 let ke dni jmenování (prakticky ale nelze tak brzy kvůli 5 let studia + 3 roky praxe)
  - VŠ právní vzdělání Mgr. studium v ČR
  - složení závěrečné zkoušky
  - morální vlastnosti, které dávají záruku, že bude funkci řádně zastávat
  - souhlas se svým jmenováním do funkce státního zástupce a s přidělením k určitému státnímu zastupitelství

dříve: státní prokuratura

Státní zástupce

- jmenuje ministr spravedlnosti na návrh nejvyššího státního zástupce
- skládá slib
- důvody zániku obdobné jako u soudce
  - ne však stejné – stejný je například zánik na základě věku
- neslučitelnost funkcí
- nezávislost a nestrannost
- ale jsou skutečně nezávislí? – jde totiž o orgán moci výkonné – jmenuje je ministr spravedlnosti!
  - nejvyššího státního zástupce pak vláda na návrh ministra

Co dělá státní zástupce?

- **podání obžaloby v trestním řízení! (orgán veřejné žaloby)**
  - k tomu státní zástupce „úkoluje“ policejní orgán
  - sám může předvolávat osoby k podání vysvětlení v souvislosti s plněním úkolů státního zástupce
  - s obžalobou pak předstupuje před soudce do hlavního líčení
  - součástí je i návrh trestu, u TOS výše trestu – jak se počítá?
- vykonává dozor nad dodržováním právních předpisů v místech, kde je omezována osobní svoboda (vazba, vězení – TOS, ochranná léčení, zabezpečovací detence atd.)
- působí v jiném než trestním řízení – může být u civilního řízení
- také je vázán **mlčenlivostí**

Státní zastupitelství – doplnění

- soustava odpovídá soustavě soudců
  - Nejvyšší státní zastupitelství (Brno)
  - vrchní státní zastupitelství (Praha, Olomouc)
  - krajská státní zastupitelství (v Praze se nazývá Městské)
  - okresní státní zastupitelství (v Brně se nazývá Městské, v Praze obvodní)
- plat: 90 % platové základy pro soudce = 90 785 Kč

MUNI
PED

Advokát

Advokát

- zákon o advokacii
- advokát = ten, kdo je zapsán v seznamu advokátů vedeném Českou advokátní komorou (ČAK) – více možností, nicméně obecně
  - plná svéprávnost a bezúhonnost
  - VŠ vzdělání v oboru právo
  - 3 roky praxe jako advokátní koncipient
  - úspěšné složení advokátní zkoušky
  - další podmínky (poplatek, slib, ...)
- ČAK – vykonává dohled nad dodržováním povinností advokátů, každý advokát je jejím členem; má kárnou komisi
- samostatně, společně (advokátní kancelář)

Co dělá advokát? Poskytuje právní služby:

- sepisuje listiny (různé smlouvy, přípisy atd.)
- zpracovává právní rozbor
- zastupování klientů před soudy – FO i PO – uděluje se plná moc
- obhajoba v trestních věcech – v průběhu celého řízení – někdy je nutnost (pokud osoba nemá, pak se ustanovuje tzv. *ex officio* – z úřední povinnosti)
- mezi advokátem a klientem vzniká smluvní vztah (smlouva)
- advokát se řídí pokyny klienta, chrání a prosazuje jeho zájmy – jedná vždy v našem zájmu – výhodná smlouva pro nás, „hledá nedostatky, mezery“ u jednání druhého apod.
- advokát má mlčenlivost, ale co když kryje trestný čin?

Advokát – pokračování

- vztah je úplatný – vyhláška ministerstva spravedlnosti – advokátní tarif
- smluvní odměna
  - záleží, běžně dnes v Brně je cca 1500 Kč až 2000 Kč za hodinu práce v češtině – u každého advokáta zaplatíme jinou částku
- mimosmluvní odměna
  - tarifní hodnoty – zpravidla za jednotlivé úkony právní služby – když si nic nedohodneme
- náhrada hotových výdajů
  - soudní poplatky, cestovní výdaje, poštovné, překlady, opisy, fotokopie, znalecké posudky, náklady za telefon atd.
- náhrada za promeškaný čas
  - min. 100 Kč za započatou půlhodinu
- je to něco jako „podnikatel“
  - je na advokátovi, jak je šikovný

Advokátní koncipient

- připravuje se na výkon advokáta
- advokát je jeho školitel, který jej připravuje
- advokát mu uděluje pověření, na základě kterých poskytuje právní služby
- zapisuje se do seznamu ČAK
- min. 3 roky, pak může konat advokátní zkoušky
- advokátní koncipient je zaměstnanec advokáta, proto se mzda liší jednak podle advokáta, jednak podle místa výkonu práce
  - v roce 2022 v Brně se začíná na cca 25 000 Kč/měsíčně (i méně, samozřejmě někde i více)

**MUNI
PED**

Notář

Notář

- zákon o notářích a jejich činnosti (notářský řád)
  - je to soukromá osoba, ale jmenuje ministr na návrh Komory
  - počet je omezený – stanovuje ministr po vyjádření Komory – tzv. numerus clausus – nelze jich mít více/méně
  - Notářská komora (jsou zde povinně sdruženi všichni notáři)
  - notářský tarif – stanovení odměn pro notáře – všude zaplatíme prakticky stejně
  - notářský úřad
  - kdo může být notářem?
    - státní občan EU, EHS, Švýcarska podle notářského řádu
    - svéprávnost a bezúhonnost
    - VŠ vzdělání v oboru právo
    - 5 let notářské praxe
    - notářská zkouška
- máme i notářské koncipienty a kandidáty

Co dělá notář?

- sepisování veřejných listin – **forma notářského zápisu**
  - veřejná listina = vydá ji orgán veřejné moci
  - pravost listiny i do budoucna, není o tom pochyb – předejde se v budoucnu sporům
- osvědčování listin a prohlášení
- přijímání listin a peněz do notářské úschovy
- může poskytovat právní služby – uděluje právní porady a zastupuje osoby před soudy (ale je vymezeno, kde přesně, **typicky řízení o pozůstalosti, kde vystupuje jako soudní komisař**)
- sepisuje soukromé listiny a zpracovává právní rozборы

MUNI
PED

Exekutor

Exekutor

- zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)
- na návrh Komory jmenuje ministr spravedlnosti
- opět je omezený počet – numerus clausus
- Exekutorská komora (sdružení povinně exekutoři)
- hlavní funkce: nucený výkon exekučních titulů
  - zejména: rozsudek či usnesení soudu, rozhodčí nález, notářský zápis
  - typicky: dlužníkovi je uložena povinnost soudem, on jí dobrovolně včas nesplní
- prvně se poskytuje lhůta k dobrovolnému splnění; pokud se nesplní, tak
- sepíše majetek povinného (= osoba stížená exekucí) – má právo vstoupit do našeho obydlí, pokud nesouhlasíme, může tak učinit za asistence Policie ČR

Jak exekutor dostane peníze?

- peněžitá částka (dlužník dluží peníze)
  - srážkami ze mzdy a jiných příjmů (mateřská, důchod, ...) – nejčastější způsob, musí povinnému zůstat základní (nezabavitelná) částka
  - příkaz k výplatě z bankovního účtu – dlužník nemůže nakládat s prostředky na bankovním účtu (výjimky)
  - příkázáním pohledávky – když dlužníkovi někdo dluží, platí ne dlužníkovi, ale exekutovi
  - prodejem movitých věcí a nemovitých věcí – prodej dlužnickových věcí kromě věcí osobní potřeby a věcí k výkonu povolání
  - postižením závodu,
  - správou nemovité věci,
  - pozastavením řídičského oprávnění.
- nepeněžitě plnění (dlužník má jinou povinnost než zaplatit)
  - vyklizením
  - odebráním věci
  - rozdělením společné věci
  - provedením prací a výkonů

Kdo může být exekutorem? Odměna?

– kdo může být exekutorem?

- občan ČR
- svéprávný a bezúhonný
- VŠ vzdělání v oboru právo
- 3 roky exekutorská praxe
- exekutorská zkouška

– kolik peněz? Exekutorský tarif

- jen pro představu: pokud jde o peněžité plnění do 3 mil. Kč – 15 %, nejméně 2 000 Kč
- pokud se vymáhá částka nad 250 mil. Kč – pak 1 %
- náhrada hotových výdajů, náhrada za ztrátu času a náhrada za doručení písemnost
- hradí povinný exekutorovi

– máme i exekutorské koncipienty a kandidáty

**MUNI
PED**

Insolvenční správce

Insolvenční správce

- zákon o insolvenčních správcích
- v zákoně není podmínka právnického vzdělání (Mgr. vzdělání)
- může být i právnická osoba (veřejná obchodní společnost)
- řeší úpadek dlužníka
- řeší pohledávky věřitelů vůči dlužníkovi
- majetek dlužníka se zpeněží a výtěžek vede k uspokojení věřitelů
- 3 způsoby řešení úpadku:
  - oddlužení, konkurs, reorganizace
  - jsou rozdíly, pro koho to je určeno, co může insolvenční správce dělat atd.

**MUNI
PED**

Rozhodce

Podstata rozhodčího řízení

- zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů
- strany se dobrovolně dohodnou, že nebudou spor řešit před obecnými soudy, ale před rozhodci či rozhodčími soudy
- ideálně končí **rozhodčím nálezem** (stejně účinky jako rozsudek soudu) – je závazný pro strany a vykonatelný (když strana neplní dobrovolně, můžeme vymáhat u exekutora)
- majetkové spory, ve kterých lze uzavřít smír, nelze u spotřebitelských sporů

Může někdo z Vás být rozhodcem?

Rozhodce (arbitr)

- první typ: rozhodčí řízení u stálého rozhodčího soudu
  - seznam rozhodců na webových stránkách daného soudu
- druhý typ: rozhodčí řízení ad hoc
  - občan ČR
  - zletilý
  - plně svéprávný
  - bezúhonný

vlastně všichni

- „*Veškeré spory vyplývající z této smlouvy bude řešit X Y.*“
- jsou tam omezení – například nemohou donutit svědka, aby vypovídal

MUNI
PED

Mediátor

Podstata mediace

- zákon o mediaci
- smírný způsob řešení sporů, kterým se řeší konflikty
- zahajuje se uzavřením smlouvy o provedení mediace (mezi stranami a mediátorem)
- ideální způsob ukončení je uzavření **mediační dohody** (mezi stranami) – ale pozor, není vykonatelná jako soudní rozhodnutí či rozhodčí nález
- často rodinná mediace – konflikty vyplývající z rodinných vztahů

Mediátor

- fyzická osoba, která je zapsána v seznamu mediátorů (vede ministerstvo spravedlnosti)
  - plná svéprávnost a bezúhonnost
  - Mgr. vzdělání (nemusí být právnické)
  - mediátorské zkoušky
  - nebyl vyškrtnut ze seznamu
-
- **hlavní funkce:** vést mediaci, podporuje komunikace mezi osobami na konfliktu zúčastněnými, respektuje názory stran, vytváří podmínky pro vzájemnou komunikaci, směřuje k uzavření mediační dohody

**MUNI
PED**

**Děkuji za pozornost
malachta@mail.muni.cz**